

Prof. N. Marnu
Kandamõis
Meesmu

Diplomitöö
473600

12211
012211

15.VIII.42.

Karl H. Tops
stud. jur.

15. juulil 42

96

Wastand
Te oost
Apu
15. VIII 42

KEHTIVA MAKSUNDUSÕIGUSE

ALLIKAID.

Diplomitöö.

AA

7941

Lüpetanud õigusteaduskonna 26. vii 1942. a.

E e s s õ n a .

Käesoleva töö ülesanne on käsitada kehtiva maksundusõiguse allikaid ajavahemikus 1.sept. 1941.a. - 30. juunil 1942. aastal.

See ajavahemik on osa, järjest edasikujunevast maksundussüsteemist okupeeritud Eestis. Praegu on veel terve hulk alasid maksustamata (just kohalike omavaltsuste maksude alal, siis kinnistusmaks, pärandi- ja kingimaks jne. Viimaste suhtes kavatsusel kehtestada Eesti Vabariigiaegseid maksuseadusi).

Selles ajavahemikus kehtivad kolmest eri õigussüsteemist päritoluga maksundusõiguslikud normid. Vastavalt maksundusõiguse allikate päritolule on töös ka jaotus läbi viidud.

Peaasjalikult on käsitatud muudatusi, mis ettevõetud endiste seaduste, seadluste ja määruste rakendamisel kehtivas maksundusõiguses. Võimalust mööda on püütud neile ka põhjendusi leida.

Tolli ala käesolev töö ei sisalda, sest Toll allub otse Saksa Keskasutústele, mille tõttu polnud võimalik vastavaid materjale saada.

Väga lühikese aja ja haiguse tõttu ei jõudnud ma tööd sellisena läbi viia, kui kavatsesin.

Tallinn, 28. juunil 1942. a.

EESSÕNA.

SISUKORD.

LÜHENDID.

SISSEJUHATUS

§ 1. Maksundusõiguse mõiste lhk.7.

§ 2. Maksundusõiguse allikate
ülevaade lhk 12

1. peatükk. ESIALGNE MAKSUNDUSÕIGUSE

KUJUNEMINE OKUPEERITUD

EESTIS

§ 3. Üldiselt lhk.17

§ 4. Tallinna Majanduskomando
ajutine korraldus maksude
alal lhk.19

§ 5. Maksuasutiste organisatsiooni
kujunemine lhk.23

§ 6. Nõukogudeaegsed maksud ja
maksuseadlused lhk.27

§ 7. Esialgne nõukogudeaegsete
maksuseaduste rakendamine
lhk.33

2. peatükk. NÕUKOGUDEAEGSEID MAKSU-
SEADLUSI KEHTIVAS MAKSUN-
DUSÕIGUSES.

- § 8. Muudatusi nõukogudeaegses
ärimaksu seadluses. lhk.40
- § 9. Käibemaks lhk.44
- §10. Mittekaubaliste operatsioonide maks. lhk.53
- §11. Kinomaks lhk.55
- §12. Kasumist mahaarvamine lhk.56
- §13. Koperatiivsete ettevõtete tulumaks lhk.61

3. peatükk. EESTI VABARIIGIAEGSEID
MAKSUSEADUSI KEHTIVAS
MAKSUNDUSÕIGUSES.

- § 14. Üldiselt lhk.64
- § 15. Muudatusi tempelmaksuseaduse rakendamiseks lhk.66
- § 16. Muudatusi maalasuvate kinnisvarade maksuseaduse rakendamiseks. lhk.68.

§ 17. Maksustamiskorralduse seaduse rakendamine kehtivas maksundusõiguses. lhk.71

§ 18. Vallaseaduse eeskujul antud mõningad määrused. lhk.74

4. peatükk. SAKSA MAKSUSEADUSTE EESKÜ-
JUL ANTUD UUED MAKSU-MÄÄRUSED.

§ 19. Palgatulude maksu-määrus
lhk.78

§ 20. Mitmesuguste muude maksude
määrused: lhk.82

a) piirituse maksu määrus

b) sõjalisamaks tubakakaupadelt

c) monopolimaks soolalt.

d) kogukondlik jookide maks.

Osundatud teaseid.

shk. 87.

L ü h e n d i d .

M K S - Maksustamiskorralduse seadus.

RT - Riigi Teataja

ENSV T - Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Teataja .

Põhiprobleeme - J.Vaabel, Eesti Riigimaksundusõiguse põhiprobleeme.

"Amtsblatt" - Amtsblatt des Generalkommisars in Reval .

Kooperatiiv ettevõtete tulumaks -

- Kooperatiivsetesse süsteemidesse kuuluvatelt ettevõtetelt ja organisatsioonidelt ning ühiskondlikutelt organisatsioonidelt võetav tulumaks.

Kasumist mahaarvamine - Riiklike majanduslike organisatsioonide ja ettevõtete kasumist eelarvesse mahaarvamise määruse alusel kasumist mahaarvamine.

SISSEJUHATUS.

§ 1. Maksundusõiguse mõiste.

Maksundusõiguseks nimetame normistikutku, milles peamise osa moodustavad maksuseadused.¹

Maksuseaduste all mõistame neid seadusi, millede põhisihiks on riigile või omavalitsusele tulude hankimise korraldamine eraomanduses olevate varandus- või tuluosade rahalise ekvivalendi õiguspärase ülekandmise teel tulundushüvelise vastutasu eelduseta.²

1. Põhiprobleeme lhk. 24.

2. Põhiprobleeme lhk. 32.

Maksuseaduste alusel riigile või oma-
valitsusele laekuvaid tulusid nimetatakse
maksutuludeks.

Maksuseaduste alusel ülekantavaid ra-
ha summasid nimetatakse maksudeks. Maksud
jagunevad vastavalt maksutulude laekumise-
le riigi- või omavalitsusmaksudeks.

Maksuseadused on kas üld- või erimak-
suseadused. Üldisesse maksuseadusesse on
kodifitseeritud üldised sätted nii materiaal-
setest kui ka formaalsetest maksundusõiguse
normidest. Erimaksuseadusesse on ühendatud
kõik üksikut maksuseadust korraldavad nor-
mid.³ Üldiselt kehtivaks tunnistatud põhi-
mõtte annab rakendusprioriteedi eriseadusele.⁴

3. Põhiprobleeme lhk. 73.

4. Vaabel, -Sissejuhatus finantsõigusteadu-
sesse lhk. 21.

Seaduse kõrval on määrus teine tähtsam normiliik maksundusõiguses.⁵ Määrus on seadusele alluv eksekutsiooni üldakt.⁶ Oma sisu ja ulatuse poolest määrusõigust korraldatakse intra-, praeter ja contra legem.⁷

Määrustega intra legem eksekutsioon on volitatud rakendada kehtivat seadust, nad on tavalisemad määrused maksundusõiguse alal.⁸

Määrustega praeter legem toimetatakse niisuguste küsimuste lahendamist, mida seni ei ole veel käsitatud seadusandlikul teel.⁹

5. Põhiprobleeme lhk. 29.

6. A.T.Kliimann. Administratiiv akti teooria lhk. 175.

7. A.T.Kliimann. Administratiiv akti teooria lhk.181.

8. Põhiprobleeme lhk. 29.

9. Põhiprobleeme lhk. 29.

Maksundusõiguse alal esinevad nad üksikuis riikes, tavaliselt kitsendusega, et nende määruste rakendus ei suurenda maksukohustuse määra või maksukohustuse piire.¹⁰

Määrused contra legem on sellised määrused, mis on vastolus seadusega. Nad on kõrvaldatud maksundusõiguse alal.¹¹

Maksundusõiguse normid jagunevad materiaaleteks- ja formaalseteks maksundusõiguslikeks normideks. Materiaalsed maksundusõiguslikud normid suunduvad maksukohustusvahekorra sisu kujundamisele, formaalsed määritlevad maksukohustusvahekorra realiseerimise tingimusi.¹²

-
10. Põhiprobleeme lhk. 29.
 11. Põhiprobleeme lhk. 11.
 12. Põhiprobleeme lhk. 58.

Materiaalsed maksundusõiguslikud normid määritlevad maksukohuslase, maksuolmastiku, maksukohustuse sisu, kohustuse täitmise tingimused, sissenõudmise korra, tasumise kergendused ja aegumise.¹³

Formaalsed maksundusõiguslikud normid määritlevad organisatsiooniliste küsimuste kompleksi, maksustamise-, õiguskaitse-, karistuse- ja sooritusmenetluse korra.¹⁴

Maksundusõiguse formaalne normistik oma funktsionaalse toimuvusega mõjustab materiaalsete normide õiguslikku ilmet. Formaalne maksundusõiguse normistik kujutab endast administratiivõiguse alal arenenud üldiste põhimõtete kohastamist maksustamiskorralduste eriloomulistele nõuetele.¹⁵

13. Põhiprobleeme lhk. 52.

14. Põhiprobleeme lhk. 64.

15. Põhiprobleeme lhk. 65.

Arvestades eeltooduga, peame hindama maksundusõigust õieti ainult administratiivõiguse eriharuna.¹⁶

§. 2. Maksundusõiguse allikate
ülevaade.

Õigusallikas on tegur, mis loob õigusnormi ja teeb ta sunduslikuks. Õigusallikast tuleb eraldada õiguse dokumentatsiooni ehk õiguse väljendust.¹⁷ Harilikult aga ei tehta väga teravat vahet õiguse allika ja dokumendi vahel. Nii mõeldakse õigusallika all harilikult neid seadusandlikke akte, mis õiguslikke norme avalikkusele teatavaks teevad.

16. Põhiprobleeme lhk. 66.

17. A.Piip.Kaubandusõigus lhk. 25.

Maksundusõiguse allikateks on :

1) maksuseadused ja 2) määrused.

Peamise osa maksundusõiguse allikatena moodustavad maksuseadused, kuna määrused ei oma suurt ulatust, vaid lahendavad üksikuid eriküsimusi.

Kehtivas maksundusõiguses on kahte liiki määrusi : 1) määrused, mis vastavad mõistelt tavalisele määruse mõistele s.o. eksekutsiooni üldakti mõistele ja 2) määrused, mis kehtejõult vastavad administratsiooni seadusejõulise üldakti (dekreeidi) mõistele. Suurem osa "Ametlikus Teatajas" ja "Amtsblatt" is avaldatud määrustest vastavad viimasele mõistele.

Põhjuseks, et meil kehtivas juriidilises terminoloogias ei tehta vahet nende kahe eriliigilise üldakti nimetuses, on pärit saksa eeskujust. Nagu määrust nii nimetavad saksla-

sed ka dekreeti "Verordnung"iks.

Et Eesti Omavalitsuse juhtide määrused, vastavad kehtejõult dekreeedi mõistele, selgub Põhja Tagala Sõjavägede Juhataja volitusest Eesti Omavalitsuse juhtidele, avaldatud "Ametlikus Teatajas" nr. 1, 27. skp.1941.a. Selle akti põhjal on Omavalitsusejuhid õigustatud Sõjavägede Juhataja eelneval kirjalikul nõusolekul üksikutel kordadel andma **seadusejõulisi määrusi**.

Kuni tsiviilvalitsuse sisseseadmiseni Eestis, avaldati Omavalitsuse juhtide määrused kõik Põhja Tagala Sõjavägede Juhataja nimel ja nõusolekul - evisid seega, seadusejõulise määruse kehtejõu (=dekreeedi kehtejõu).

Ametlikkudeks väljaanneteks, kus avaldatakse maksundusõiguse kohta käivad määrused ja muud üldkohusliku iseloomuga korraldused on :

1) "Ametlik Teataja"

Kui määruses või muus eeskirjas eneses ei ole teisiti määratud, jõustub ta kaheksandal (kuni 30.V.42 avaldatud määruste ja korralduste suhtes kümnendal) päeval pärast avaldamist "Ametlikus Teatajas".

2) "Amtsblatt des Generalkommissars in Reval"

Kui määruses või muus eeskirjas eneses ei ole teisiti määratud, jõustub ta kaheksandal päeval pärast avaldamist "Amtsblatt" 'is.

Alates tsiviilvalitsuse sisseseadmisest Eestis, ilmuvad kõik maksundusõigusesse puutuvad määrused ja üldised korraldused "Amtsblatt" 'is.

Üldisteks maksundusõigust korraldavateks aktideks on :

1) Ajutine korraldus maksude alal (Vorläufige Regelung der Steuerfragen). Avaldatud Tallinna Majanduskomando poolt "Linna Teatajas" nr. 14, 21. sept. 1941.a. Selle aktiga pandi

seaduslik alus maksundusele okupeeritud Eestis.

2) Eestis kehtiva õiguse määrus ilmu-

nud kahes redaktsioonis :

a) "Verordnung über das in Estland geltende Recht", allakirjutatud sisedirektori poolt 14.okt.1941.a. ja avaldatud Põhja Tagala Sõjavägede Juhataja nimel ja nõusolekul "Ametlikus Teatajas" nr. 2. 18.okt. 1941.a.

b) "Anordnung über das in Estland geltende Recht vom 5.Dezember 1941", allakirjutatud Tallinna Kindralkomissari poolt 5.detsembril 1941 ja avaldatud "Amtsblatt" is nr. 1, 2.veebruariil 1942.a.

3) Ida- maa-ala maksukorralduste määrus.

(Anordnung über Steuerliche Massnahmen im Ostland) allakirjutatud Ida maa-alade Riigikomis- sari poolt 18.okt. 1941.a. ja avaldatud "Amts- blatt" is nr.2, 1942.a.

1. peatükk.

ESIALGNE MAKSUNDUSÕIGUSE KUJU-
NEMINE OKUPEERITUD EESTIS.

§ 3. Üldiselt.

Peale maa okupeerimist sakslaste poolt, kehtestati meil maksunduse alal, peale mõningate muudatuste, nõukogudeaegsed maksuseadused. Nõukogudeaegsete maksuseaduste kehtestamine oli tingitud sellest, et majandusalal algul ei võetud ette suuremaid muudatusi.

Kuna nõukogudeaegsed maksuseadlused üldjoontes oma konstruktsioonilt kui ka maksutehnilisest küljest olid kohaldatavad meie ülemineku aja arenevatele eluavaldustele majandus-

alal, siis võeti algul ette ainult hädavajalisi muudatusi seadluste rakendamiseks ja mõningaid vormilisi korrektiive valitsemisasutiste võimupiires ja nimetuisis.

Seadlustes haaratud maksukohuslaste kontingendid jäeti püsima ja selle tõttu oli vajalik maksuseadustes ette võtta ainult vähesed hädavajalised muudatused. Kaotati maksuseadustest nõukogude majandussüsteemist tingitud kitsendused ja nõukogude klassivahe poliitikast tingitud ebahühtlused.

Vastavalt majandussüsteemi järk-järgulisele ümberkujundamisele, hakati ette võtma ka suuremaid muudatusi maksuseaduste alal. Alustati eraalgatust halvavate ja eramajandust hävitavate bolševistlikekude maksuseaduste järjekindlat välja tõrjumist maksundussüsteemist.

§ 4. Tallinna Majanduskomando ajutine
korraldus maksude alal.

Ajutine korraldus maksude alal (Vorläufige Regelung der Steuerfragen) on antud Tallinna Majanduskomando poolt 19.septembril 1941.a. ja avaldatud "Linna Teatajas" nr.14, 21.septembril 1941.a.

Selle aktiga loodi seaduslik alus maksude võtmiseks okupeeritud Eestis.

Üldiselt kehtestati nõukogudeaegsed maksuseadused - see oli tingitud sellest, et majandussüsteem jäi algul endiseks. Ka rahvusvahelise õiguse põhimõtetega on see kooskõlas. Okupeerival riigil on õigus võtta maksusid, kuid ainult sel määral, nagu see on kohalistes maksuseadustes ette nähtud.¹⁸

18. A.Piip Rahvusvaheline õigus lhk. 164.

Ajutise korralduse põhjal, olid kõik ettevõtted, asutised, organisatsioonid ja eraisikud kohustatud esialgselt edasi tasuma kõiki seniseid makse ja lõive endistel tähtaegadel ja korras.

Kuni 15. oktoobrini oli võimalus kõiki maksuvõlge tasuda viiviseta; Saaremaal ja Läänemaa osades, mis alles hiljem vabanesid, oli tähtaeg pikem.

Korraldusega ei rakendatud nõukogude asutuste poolt 3. juulil 1941.a. kehtima pandud sõjamaksu (lisamaks tulumaksule).

Peatati esmajoones likvideeritud ja natsionaliseeritud ettevõtete omanikkudele kui ka majaomanikkudele 1940.a. ja 1941.a. nõukogude valitsuse ajal määratud tulumaksu tasumine. See tulumaks oli määratud endiste eravaranduste lõplikuks likvideerimiseks ja sellekohaselt määrati bolševike poolt siis

ka maksusumma suurus ja teostati sissenõudmist äärmiste rangete abinõudega. Sellest maksust seni veel sissenõudmata või kindlustamata osa - oli tegelikult lootuseta maksuvõlg. Teiselt poolt aga muutus see maks eraalgatuse taastunnustamise juures õigustamatuks ja ebaõiglaseks, sellepärast algatati ka nende maksuvõlgade, väljaarvatud juutide omad, arvelt kustutamise taotlust. Need võlad kustutati hiljem sellekohase määruse ja teostamise eeskirja alusel. ("Amtsblatt" 1942, lhk. 46 ja "Amtsblatt" 1942 lhk.289.).

Tallinna Majanduskomando ajutist korraldust ei kohaldataud ka põllumajandusmaksu kohta, sest põllumajanduse maksustamise korraldamine jäeti edasipidiseks.

Maksuvõlgade sissenõudmiseks rakendati administratiiv-sissenõudmise kord.

Kõigi üksikasjaliste korralduste andmine Tallinna Majanduskomando ajutise korralduse alusel, eriti maksude valitsemisaparaadi organiseermise ja maksutulude sissemaksmise kohta jäeti Tallinna Majanduskomando juures asuva Finantsosakonna ülesandeks.

Olgugi, et Tallinna Majanduskomando ajutises korralduses maksude alal, pole tähendatud, et nõukogudeaegsed maksuseadused kehtestatakse selles ulatuses, kuivõrd nad oma bolševistliku iseloomu tõttu vastolus pole kehtiva korra põhimõtetega, tuleb seda siiski järelada, sest pole mõeldav, et oleks tahetud jätkata nõukogude korra bolševistlikku poliitikat maksude alal, näiteks usukultuse teenijate maksustamise jne. suhtes.

Bolševistliku iseloomu kõrvaldamine maksuseadustest jättis Tallinna Majanduskomando

Finantsosakonnale, kes üksikasjaliste korralduste välja töötamisel selle pidi läbi viima.

§ 5. Maksuasutiste organisatsiooni kujunemine.

Tallinna Majanduskomando ajutises korralduses eriti juhiti tähelepanu maksude valitsemisaparaadi organiseerimisele. Esi-
meste ja kiiremate korralduste seas pidi siis Majandusdirektoorium moodustama ka maksude valitsemise aparaadi, et kaotada tekkinud äärmist ebahütlust maksunduse alal. Kohalikkude saksa välikomandantuuride loal, olid kohalikud omavalitsused mitmepool alganud maksude võtmist iseseisvalt. Nii anti Valgas kohaliku omavalitsuse poolt juba 29.aug. 1941.a. mitmesuguste maksude võtmiseks eeskiri.

Maksuasutistele Eesti territooriumil

pandi alus Majandusdirektori määrusega.

Maksuametite korraldamise määrus avaldati

"Ametlikus Teatajas" nr. 2. 1941.a.art. 14.

Selle määruse § 1 põhjal maksustamise

teostatamiseks asutatakse järgmised maksu-

ametid :

Järva maksuamet asukohaga Paide linnas

Lääne - " - -" - Haapsalu linnas

Narva maksuamet asukohaga Narva linnas

Petseri maksuamet asukohaga Petseri linnas

Saaremaa maksuamet asukohaga Kuresaare linnas

Tallinna-Harju maksuamet asukohaga Tallinna
linnas.

Tartu maksuamet asukohaga Tartu linnas

Valga - " - -" - Valga -"

Viljandi maksuamet asukohaga Viljandi linnas

Võru maksuamet asukohaga Võru linnas.

Maksuametite tegevuspiirkondadeks jõe-

ti nõukogudeaegsed rahandusosakondade tegevus-

piirkonnad. Maakondadesse mittekuuluvad linnad arvati vastava maakonna juurde, välja arvatud Narva linn.

Maksuametid võtsid tegevuse üle linna- ja maarahandusosakondadelt. Rahandusosakonnad alustasid tegevust kohe peale maa okupeerimist sakslaste poolt.

Maksuametid alluvad Majanduskirektooriumile ja majandusdirektor määrab maksuametite koosseisud.

Majandusdirektooriumi ringkirjaga kõikidele maksuametitele, 31.okt. 1941.a. nr. 4/144, sisaldab MKS sätete rakendamist ka maksuasutuste organisatsiooni alal. Selle kohaselt tuleb :

inspektori asemel lugeda maksuameti juhataja, Maksude valitsuse direktori asemel - Maksude Büroo juhataja ja Vabariigi Valitsuse ning Majandusministri asemel Majandusdirektor.

Maksustamist teostatakse sellega

maksuametite juhatajate kaudu Maksude Valitsuse juhataja juhtimisel, korraldusel ja järelvalvel. Maksuameti tegevust juhib maksuameti juhataja, kes koos juhataja abiga maksuinspektorite, abimaksuinspektorite ja maksukontrolöride kaudu teostab maksustamist.

Keskus maksuametite maksustamistööde juhtimiseks ja maksumääruste ja korralduste väljatöötamiseks oli moodustatud endise Maksude Büroo, hilisema nimetusega Maksude Valitsus näol.

Võrreldes Eesti Vabariigiaegse maksuasutiste organisatsiooniga, puuduvad praeguses organisatsioonis : Maksupeakomitee, Tollipeakomitee ja maksukomisjonid (ärimaksu, tulumaksu ja aruandvate ettevõtete maksukomisjon).

Eesti Vabariigi ajal äri- ja tulumaksu alal määrasid tulu- ja ärimaksa ja otsustasid

vastulaused vastavad komisjonid iga maksuinspektori juures. Nõukogude ajal kaotati komisjonid ja mõlemad peakomiteed. Komisjonide funktsioonid läksid üle maksuinspektoritele - nii on see ka kehtivas maksundusõiguses, vahega - et maksuinspektori asemel tuleb lugeda maksuameti juhataja (vahe ainult ameti nimetuses). Tolliasutised alluvad otseselt Saksa keskasutistele. Aktsiisi asutisi praegu Eestis ei ole.

§ 6. Nõukogudeaegsed maksud ja maksuseadlused.

Nõukogude ajal maksustamine jagunes kahte erigruppi - erasektori ja riikliku sektori maksud.

Esimese grupi moodustasid üksikisikute ja eraasutiste maksukohuslaste kontingent, kus maksukohuslastena esinesid füüsilised isikud ja eraettevõtted. See grupp maksuseadusi kan-

dis võrdlemisi bolševistliku poliitika ilmet, näit. usukultuse teenijate suhtes, kõrgete maksumäärade suhtes - et hävitada eraalgatust jne.

Teise grupi moodustasid riiklikelt, riigistatud ja kooperatiiv-süsteemi kuuluvailt ettevõtteleilt ehk bolševistliku terminoloogia kohaselt sotsialiseeritud majandussektorilt, võetud maksud. Ühiskondlustatud sektori kuulusid ka ühismajapidamised - sovhoosid ja kolhoosid.

Maksustamisalusteks siin olid käive ja kasum ja maksumäärad olid ettevõttele kaubanduslikust või käitismajanduslikust seisukohast vaadatuna talutavad. Erasektori maksumäärad aga enamjaolt olid kohmakad protsent ja absoluutarvud.

Eeltoodud põhjustel rakendati erasektori-

makse, ettevõetud hädavajaliste muudatustega kuni 1. jaan. 1942. a. ja praegu ei rakendata neid nõukogude aegsel kujul ühtegi enam, selle vastu riikliku sektori makse rakendatakse väga väheste muudatusega senini. Tulevikus asendatakse ka need uute maksu-määrustega, sest Lätis ja Leedus kehtivad sel alal juba uued maksu-määrused alates 26. jaan. 1942. a.

Neis on peamisteks muudatusteks maksukohuslaste kontingendi laienemine ja maksu-määrade alandamine.

Tallinna Majanduskomando ajutine korraldus oli seaduslikuks aluseks järgmistele nõukogudeaegsete maksude edasivõtmiseks :

A. Erasektori maksud.

1. Tulumaks :

a) töolistelt ja teenijailt

b) käsitöolistelt ja muilt

2. Elamu-kultuurmaks: a) töolistelt ja teenijailt. b) käsitöolistelt ja muilt.
3. Ärimaks
4. Hoonetemaks
5. Maarendis
6. Transportvahendite maks
7. Kariloomade maks
8. Maks avalikkude etenduste ja lõbus-
tuste külastajatelt.
9. Turu- ja laadamaks
10. Ühtne riigilõiv.

Nende maksude võtmiseks tuli rakendada

järgmisi nõukogudeaegseid maksuseadusi ja sead-
lusi:

- 1) Tulumaksu kohta: a) NSVL Elanikkonna Tu-
lumaksu seadus. (ametlikult Eesti keeles avalda-
tud pole). Kehtestati Eesti NSV-s töolistelt,
teenijatelt, kirjanduse- ja kunstitöolistelt, ars-
tidelt, velskeritelt, õpetajailt ja teistelt võe-
tavate koormavate maksude äramuutmise määrusega
(ENSV Teataja, 1940, 53, 620).
- b) Seadlus käsitöolistelt, kaubandus- ja tööstus-
ettevõtete valdajatelt ning teistelt kodanikelt
võetava tulumaksu kohta Eesti NSV-s (ENSV Teataja
1941, 55, 863).

2) elamu-kultuurmaksu kohta :

a) NSVL Elanikkonna Elamu-kultuurmaksu seadus. ^{x)}

b) Seadlus käsitöolistelt, kaubandus- ja tööstusettevõtete valdajailt ja teiselt Eesti NSV tulumaksuga maksustatavalt kodanikelt elamu- ja kultuur-olundilise ehitamise vajadusteks võetava maksu kohta (ENSV Teataja 1941,55,864).

3) ärimaksu kohta seadlus eraettevõtete ja töönduste ärimaksu kohta Eesti NSV-s (ENSV Teataja 1941, 55,862).

4) hoonetemaksu, maarendise, transportvahendite maksu, kariloomade maksu, avalikkude etenduste ja lõbustuste külastajailt võetava maksu ning ühekordse turu- ja laadmaksu kohta Kohalikkude maksude seadlus (ENSV Teataja 1941,50,764).

5) ühtse riigilõivu kohta (ENSV Teataja 1941,71,978). Seda lõivu tegelikult uues korras ei tulnud võtta, sest see lõiv kehtestati nõukogude ajal ainult notariaalkontorite, kohtute ja perekonnaseisu registreerimisbüroode ^{x)} kehtestatud koos Tulumaksuseadusega.

alal, millised asutised aga peale nõukogude võimu langemist edasi ei töötanud. Hiljem, kui nimetatud asutised alustasid tegevust - oli taaskehtestatud Eesti Vabariigi aegne Tempelmaksu seadus mõningate muudatustega.

B. Maksud sotsialiseeritud ettevõtetelt :

(Riikliku sektori maksud)

1. Käibemaks
2. Maks mitte-kaubalistelt operatsioonidelt
3. Kasumist mahaarvamine maks
4. Kinomaks
5. Kooperatiiv süsteemi kuuluvate ettevõtete tulumaks.

Nende maksude võtmiseks tuli rakendada

järgmisi nõukogudeaegseid maksumäärusi :

P. 1 kohta - Määrus sotsialistliku majanduse ettevõtete ja organisatsioonide käibemaksu kohta.

P. 2 kohta - Määrus mitte-kaubalistelt operatsioonidelt võetava maksu kohta.

P. 3 kohta - Määrus riiklikkude majanduslikkude

Organisatsioonide ja ettevõtete kasumist eelarvesse mahaarvamise kohta.

P. 4 kohta - Määrus kinoseadmete maksustamise kohta.

P. 5 kohta - Määrus tulumaksu kohta kooperatiivsetesse süsteemidesse kuuluvatelt ettevõtelt ja organisatsioonidelt ning ühiskondlikude organisatsioonide ettevõtelt.

Loendatud ENSV Rahvakomissaride määrused ilmusid ENSV Teatajas nr.21, 24.II.1941.a.

§ 7. Esialgne nõukogudeaegsete maksuseaduste rakendamine.

Tallinna Majanduskomando ajutise korralduse kohaselt üksikasjade (üksikute korralduste) väljatöötamine läks Finatsametilt, Eesti omavalitsuse loomisega, üle Majandusdirektoriumile.

Majandusdirektoriumi ringkiri 3.okt.1941.a nr. 147, sisaldabki muudatusi, milliseid tuleb teha nõukogudeaegsetes maksuseadustes, nende

kohaldamisel kehtivale korrale.

Muudatusi, tehniliste raskuste ja ots-
tarbekohasetuse tõttu ei kohaldata nendele
maksukohuslastele, kellele maksuteated oli
juba kätte saadetud, kuid kelle maksud oli
veel tasumata. Sellepärast tarbekorral uuenda-
ti vastulausete esitamise tähtaegu ja vastavad
parandused tehti vastulause läbi vaatamisel.

Järgmiste nõukogudeaegsete maksuseaduste
kohaldamises tehti muudatusi :

- 1) eraettevõttele ja tööstustelt võe-
tava ärimaksu alal,
- 2) tulumaksude alal,
- 3) hoonetemaksu ja maarendise alal.

Sotsialiseeritud ettevõtete maksude alal
jäid kehtima kõik seni avaldatud määrused,
juhendid ja ringkirjad.

Muudatusi tehti :

- 1) Eraettevõtete ja tööstuste ärimaksu alal
ei tulnud kohaldamisele Eraettevõtete ja

tööstuste ärimaksu seadluse §§ 9 ja 10.

Seadluse § 9. põhjal olid keelatud kaubanduse ja tööstuse järgmised liigid ning nende jaoks kodanikele registreerimistunnistusi ei tohtinud anda :

a) kauplemine kullaga, plaatinaga, hõbedaga, kalliskividega ning toodete valmistamine neist.

Tähendatud toodete valmistamine tellija materialist ei olnud keelatud.

b) lõhke- ja mürkainete, tuleohtlikkude ainete, pürotehniliste toodete valmistamine ning nendega kauplemine; relvade remont;

c) kauplemine apteegikaupadega ;

d) lina, kanepi, tubaka, suhkrupeedi, toornaha ning toore lamba kasuknaha villa ning karusnaha ülesost edasi müügiks;

e) naftasaaduste, süte, mäesaaduste tootmine;

f) poligraafilised tööstused (trüki-, klaasgraafilised jms.), paljundamisaparaatide valmistamine (klaasgraafide sapirograafide jms), templitte ja pitsatite valmistamine;

g) ülesostetud toornahkade töötlemine, väljaarvatud toored lamba-kasuknahad;

h) alkoholsete jookide, ülesostetud ning normitubaka ja - mahorka töötlemine;

i) teatrite, tserkuste ja kinode pidamine;

j) tööstuslikud ettevõtted ja käsitöön- dused üle kümne palgatöölisega; kaubanduslikud ettevõtted üle kahe palgatöölisega; söögimajad, restoranid ja sedalaadi ettevõtted üle kümne palgatöölisega.

Seadluse § 10. põhjal Rahvakomissaride nõukogul oli õigus keelata kodanikele regist- reerimistunnistuste andmist ka muude, peale eelpool loendatute kaubanduse ja töönduse liikide jaoks.

Eeltoodust selgub nõukogude poliitika suhtumine eraalgatusesse.

2) Tulumaksu ja elamu-kultuurmaksu alal tööliste ja teenijate palgatuludelt hakkas kehtima nõukogudeaegsel kujul, kohaldamises muudatusi ei tehtud (väljaarvatud muidugi amet- asutuste nimetuste suhtes).

Tulumaksu alal muudelt isikutelt - käsi- töölistelt, kaubandus- ja tööstusettevõtete valdajatelt ning teistelt kodanikelt võetava

tulumaksu seadluse alusel - ei kuulunud kohaldamisele § 6-st see osa, mis käis usukultuurse teenijate : pastorate, preestrite, köstri- te ja teiste kirikutegelaste maksustamise kohta. Nende suhtes rakendati vabakutseliste (arstid, advokaadid jne) kohta ettenähtud seadluse eeskirjad - mis on täiesti loomulik ja vastav uue korra põhimõtetele.

3. Hoonetemaksu ja maarendise alal:

a) Hoonete maksualal ei kuulunud kohaldamisele Kohalikkude maksude seadluse § 1 p.b. Selles ettenähtud usukultuse ühingu- gutele kuuluvad hooned, koos kõrvalehitistega, peale väljüüritavate, loeti maksuväbaks.

Hoonetemaksu maksustamisalused kui ka maksumäärad olid mitmesugused.

Maksustamisalusteks oli : hoone bilansi väärtus, hoone ehitise materiaalne väärtus ja kindlustushinne, maksumäär kõikus 0,75%-2%.

Maksustamisalustest kõige suuremaks osutus kindlustushinne kui turu hind - see oli maksustamisaluseks hoonetelt, mis kuulusid mitte töötuludest elavaile isikuile, neid maksustati ka kõrgema protsendi määraga, s.o. 2%. Tallinna Majanduskomando ajutise korralduse kohaldamisega^{x)} määrati kõigile maksumääraks 0,75%, bolševistliku iseloomuga vahetegemine kaotati.

b) Maarendis (Maakasutusmaks).

Kohalikkude maksude seadluse § 6 alusel rendist võetakse kõikidelt hoonestatud ja hoonestamata maadelt, kui nende maade kasutamise eest ei võeta renti kohalikkude nõukogude tuluks. Tuleb selget vahet teha maarendise ja rendi vahel. Maarendis on maks - ta on seaduses abstraktselt ettemääratud tingimuse konkreetne esile tulek tulude hankimiseks, riigile või omavalitsusele rahalise summa

x) Majandusdirektori ringkiri. 31.8.41 nr. 4/144

ülekande teel - v a s t u t a s u eeldu-
seta. Rendialuseks on leping, kus rahasumma
ülekanne on ettenähtud vastutasuna.

Hoonetemaksuga ja maarendisega nõukogu-
de ajal ei maksustatud neid kinnisvara omanik-
ke, kes kuulusid maksustamisele nõukogudeaegse
põllumajandusmaksuga. Põllumajandusmaks jäi
elluviimata ja seda ei tehtud ka Tallinna Ma-
janduskomando ajutise korraldusega maksude alal,
millega linnades asuvad kinnisvarad põllumajapi-
damistena ei tule maksustamisele. Neid kinnis-
vara omanikke, kui ka neid, kelle hoone ja maa
mõnel muul põhjusel jäi maksustamata, tuli mak-
sustada hoonetemaksuga ja maarendisega.

Nõukogudeaegsed maksuseadused tulid kohal-
dada uuele korrale ka neis leiduvate ametasu-
tuste nimetuste suhtes, tähtpäevade suhtes ja muis
vähemais olukorrast tingitud üksikasjus.

2. peatükk.

NÕUKOGUDEAEGSEID MAKSUSEADLUSEID
KEHTIVAS MAKSUNDUSÕIGUSES.

§ 8. Muudatusi nõukogudeaegses
ärimaksu seadluses.

Ärimaksu alal kehtib muudatustega nõu-
kogudeaegne Eraettevõtete ja- töönduste äri-
maksu seadlus, mis avaldatud Eesti NSV Teata-
jas nr. 55, 31. mail 1941.a.

Suuremas osas seda seadlust muudab
Tallinna Kindralkomissari määrus ärimaksu
kohta, mis avaldatud "Amtsblatt" 'is nr. 13,
2. aprillil 1942.a. Määrus omas retroaktiivse
jõu, hakkas kehtima alates 1. jaan. 1942.a.

See määrus on samuti ajutise iseloomuga
nagu kõik teisedki nõukogudeaegsed,

praegu veel kehtivad maksuseadused.

Kindralkomissari määrusega muudetakse :

1) maksukohustuse sisu. See on kõige olulisem osa muudatustest, eriti maksumäärade osas.

Aastamakse kõrgendati kindlalt aastamaksu maksvatel ettevõtetel, sest nõukogudeaegsed määrad osutusid kehtestatud kauba hindade, töötasude ja uue vääringu juures madalateks.

Kindla aastamaksuga maksustatakse, nõukogudeaegse ärimaksu seadluse alusel, väikekaubandust, käsitööstust kuni kolme palgatöölisega ja muid väike ettevõtteid, millised on loendatud seadluse lisas. (kioskipidajad, saunapidajad jne.).

Muu osa eraettevõtetest ja tööstustest maksustatakse protsendilises vahekorras käibega; nende maksumääre alandati, sest need osutusid kõrgeteks ja eluvõõrasteks.

Maksustatavaks käibeks loetakse brutto sissetuleku summat kaupade müügist sularahas, krediiti, samuti ka tehtud tööde või osutatud

teenuste eest saadud või saadaolevad summad (§ 17).

Nõukogude ajal käibe hulka ei arvatud riiklikelt ja kooperatiiv ettevõtetelt ostetud ja jaemüügi hindadega edasi müüdud kaupade müügist saadavad summad (§ 17 märkus), sellega kergendus veidi maksukohuslaste maksukoormus.- Kindralkomissari määrusega kaotati see.

Maksumäärad kõikusid 5%-15%. Kui võrrelda Eesti Vabariigi 1939.a. keskmiste kasuprotsentide klassifikatsiooni tabeliga neid maksu määre, siis selgub- et nõukogudeaegne ärimaks paljudel aladel osutub sama suureks kui keskmine kasuprotsent sellel alal on. Näiteks :

	1939.a. keskm. kasu %	nõukogude ajal maksu määre	kehtiv. maksu määre
Toiduainete kauplus (väikemüük)	5%	5%	1%
Restoran	15%	15%	3%

Keskmine kasuprotsent nõukogude ajal vae-

valt kõrgem oli, kui Eesti Vabariigis 1939.a., tõenäoliselt madalam.

2) Maksukohustuse täitmise tingimuste alal oli nõukogude-aegses ärimaksuseadluses ta-sumine nii korraldatud, et peaaegu alati lisandus ärimaksule aasta algul sissemakstud avansi summa, see on 20% arvatavast ärimaksust. (§§ 16 - eriti viimane lõige).

Kindralkomissari ärimaksu määrusega see n.ö. lisakoormis kaotati. Viivise protsendi määr muudeti endiselt 0,2 % päevas - 1%-le kuus.

3) Karistusmenetluse alal kehtestatakse uued määrad, mis pole tingitud ainult vääringu ümberarvestamisest, vaid on veidi kõrgemad.

4) Õiguskaitsemenetluse alal - vastulause ja edasikaebe tähtaegu lühendatakse kahele nädalale, nõukogude ajal oli üks kuu.

5) Sissenõudmise menetluse alal kohaldatakse

Administratiivsissenõudmise seadus. Nõukogude ajal toimus sissenõudmine rahvakohtu kaudu, korduvatel juhtudel kriminaalkohtu korras.

Nõukogudeaegne väiketööstus, jaekaubandus ja käsitöö ala on ümberkujundamisel. Käsitöö, väiketööstuse ja jaekaubanduse ümberkujundamise määruse alusel ("Amtsblatt" nr. 19, 1942), sellepärast ka muudetud nõukogudeaegne ärimaksu seadlus lähemas tulevikus peab teed andma uuele ärimaksu korraldavale määrusele.

§ 9. Käibemaks.

Käibemaks, kinomaks ja maks mittekaubalistelt operatsioonidelt moodustavad riikliku sektori maksudes erigrupi - neis kõigis maksustamisaluseks käive, pole oluline, kas ettevõtte töötab kasu või kahjuga.

Nõukogudeaegne käibemaksu määrus -

"Määrus sotsialistliku majanduse ettevõtete ja organisatsioonide käibemaksu kohta" - on avaldatud 24.veebruaril 1941.a. ENSV Teatajas nr. 21.

Määrus sisult jaguneb kuude ossa :

maksustamisalused, maksukohuslased, maksustamismenetlus, maksusoodustused, ja karistusmenetlus.

Määrusele lisandub "Nimestik Eesti

NSV ettevõtete ja organisatsioonide poolt toodetud ja soetatud tööstus- ning toitluskaupade käibemaksu määrade kohta".

Üksikasjalikumalt korraldab käibemaksu määruse ellu rakendamist "Eesti NSV Rahanduse Rahvakomissariaadi juhend 21.aprillist 1941.a. nr. 5 - "Sotsialistliku majanduse ettevõtete ja organisatsioonide poolt käibemaksu arvutamise ja tasumise korra kohta", (ENSV Teataja 1941, 47,708).

Käibemaks on oma põhiloomult puhtakujuline kaudne maks. Maksukohuslaseks on küll ettevõtja, kuid maks kaudselt kandub edasi, vaatamata kauba ringlemise mitmekordsusele, kauba ostjale.

Eesti Vabariigi ajal ei kehtinud käibemaksu, ei nimeliselt ega sisuliselt. Oli küll - Ajutine läbikäigumaks (RT 1936, 47, 372 ühes hilisemate muudatustega), kuid sellel oli vähe ühist nõukogudeaegse käibemaksuga. Esiteks haaras ta vaid kitsast majandusala, teiseks oli ta oma iseloomult soetaja või tootja, mitte tarbijamaks ning lõpuks oli ta fiskaalne osatähtsus võrdlemisi väike.

Ilmsel kujul kehtis Eesti ajal käibeline maks kaudsete maksude s.t. tolli- ja aktsiisimaksu näol. Kuna toll on eriliiklusmaks riigi piiride ületamise korral, kaupade sisse või väljaveo puhul, mis ei kuulu käesolevas töös vaatlemisele, siis jääb võrrelda vaid käibe-

maksu aktsiisimaksuga.

Eestiaeagne aktsiisi maksuseaduse (RT 1935, 7, 54 ühes hilisemate muudatustega) põhjal maksustati vaid osa praeguse käibemaksule allutatud käibeid ja nimelt käibeid, tubaka, tubakasaaduste, õlle, peenviina, bensiini, pärimi, tuletikkude, veini ja sigaretipaberi alal.

Piirituselt võeti Eesti Vabariigi ajal monopoli panist, mis oli ka sisult käibeline maks, kuigi võeti eriseaduse alusel.

Nõukogudeaegne käibemaks haaras kõigi kolme eelpool nimetatud seaduse alusel võetavate maksualused käibed, ühes kõigi muu sotsialistliku sektori käivetega tootja või soetaja ettevõtte juures. Seega oli nõukogudeaegne käibemaksu määrus - üldseaduseks kaubaliste käivete maksustamiseks ja peab tunnistama - mitte halvasti väljatöötatud. Ühe määrusega haarati kogu üheilmeline ühiskondlustatud

majandusala kaubaline käive ja maksustamine toimus üldiselt tunnustatud maksusõiguslike pöhimötete kohaselt.

Üldiseks nõudeks oli, et kõik käibed kuuluvad vaid ühekordselt maksustamisele ning maksustamine toimub alati tootja või soetaja ettevõtte juures.

Tootjaks loeti käibemaksu määruse mõttes seda kes ise kauba tootis või laskis omal arvel toota, kuid soetajaks oli ettevõtte, kes kaupa ise ei soetanud vaid hankis selle eraettevõtteilt või tööndustelt (erasektorist).

Kaup, mis oli toodetud riiklikus majandussfääris maksustati esimese kauba turulelaskjatootja juures, kusjuures järgmised kauba ülemineku faasid olid maksuvabad.

Kui soetaja hankis kauba eraettevõtteilt või tööndustelt (erasektor) kus ei kehtinud käibemaks ja sellel hetkel kui kaup kandus riiklikku sektorisse, siis esimene kauba vastu-

võtja sääl oli käibemaksu kohuslane - tähendab kaubasoetaja.

Et käibemaksu tasumist kontrollivatel asutistel oleks alati täpne ja kindel ülevaade käibemaksu maksukohuslaste arvust ja võimalus käibemaksu tasumise ja laekumise jälgimiseks - siis oli nõuetav, et käibemaksu maksustamisele kuuluvad ettevõtted ja tööstused omaks bilansilise aruandmise ja arveldusarve krediitasutises. Puudus üks neist nõuetest, siis muutus maksukohuslaseks ettevõtte või tööstuse järgmine kõrgem aste trust, kombinaat jne.

Maksustatavaks käibeks, käibemaksumääruse kohaselt, on tootja või soetaja poolt turule lastud kaupade kogukäive peale mõninga erandite.

Maksusoodustusi on tehtud artellidele, vast avatud ettevõtetele ja käitistele - kes töötavad kohalikke tooraineid ümber ja need,

kes määruses loendatud (§§ 19,20).

Käibemaksu maksumäärade nimestikus on enumeratiivselt loendatud, millised kaubad kuuluvad maksustamisele ja millise protsendi määraga. Kaubad, mis ei ole nimetatud maksumäärade nimestikus-on loogiliselt järeldades maksuvabad, nagu näiteks huumusmuld jne.

Käibemaksu arvutamise ja võtmise tehnika ei ole keeruline. Käibemaksu on kohustatud arvutama maksukohuslased ise ja esitama sellekohta aruanded ühes Eesti Panga teadaandega maksutasumise kohta kohalikule Maksuametile. Käibemaksu arvutamise ja tasumise eest hoolitseb ilma vastavat maksustamise otsust saamata maksukohuslane ise. Maksuamet vaid jälgib ja kontrollib, kas ettevõtte täidab oma kohustusi korralikult. Mitteõigeaegse maksu tasumise puhul on ettevõtte kohustatud maksuvõlalt tasuma 0.05% viivist päevas ja mitteõigeaegse aruannete esitamise

est on ettenähtud rahatrahv ja raskematel juhtudel kriminaalvastutus.

Praegu kehtivat nõukogudeaegset käibemaksu määrust on sisuliselt mitmeti muudetud, vastavalt muutunud poliitilise ja majanduslikule olukorrale. Riigikomissari määrusega 19. jaanuarist 1942.a. ("Amtsblatt des Generalkommissars" nr. 2 lk 48) on käibemaksukohuslust laiendatud ka eraettevõtetele. Nii kuuluvad käibemaksuga maksustamisele peale seniste, käibemaksukohuslaste, ka kõik muud Ida-maa-alal tegustevad ärilised ettevõtted, selle hulgas eraettevõtted, samuti saksa firmad. Uuteks maksukohuslasteks on järgmised eraettevõtted:

- 1) Kõik tööstusettevõtete käibed oma toodetud kaupade müügi alal.
- 2) kaubandusettevõtete käivetest a) käibed kaupade müügi alal, mis kaubandusettevõtte poolt on oma toormaterjalist lastud valmistada teistes ettevõtetes ja b) käibed kaupade müügi

Ex bibl. univ. Tartu

alal, mis on ostetud põllu- ja aiapidamis-
telt ning kaluritelt.

3) toitlustamise ettevõtted. Maksukohus-
tuse alla ei kuulu need eraettevõtted, kes
kuuluvad Eraettevõtete- ja töönduste ärimaksu-
seadluse (ENSV T 1941, 55, 862) § 3 põhjal
ärimaksuga maksustamisele kindlate maksumää-
radega.

Mainitud käibemaksu sisuline muudatus
suurendab tunduvalt maksukohuslaste arvu, kuid
uudsenä laekuv maksusumma ei ole suur, sest
eraettevõtete tegevusväli on veel võrdlemisi
piiratud (praegu ümber kujundamisel).

Teiseks tähtsamaks kehtiva käibemaksu
muudatuseks on piirituse maksustamise eralda-
mine käibemaksu alt ja selle maksustamine
piiritusemaksuga.

Nõukogudeaegset käibemaksu määrust on
muudetud veel mitmes vähem olulises osas, na-
gu aruandmise ja arvepidamise korda lihtsusta-

tud, üksikuid käibemaksu määre alandatud või kõrgendatud.

Nõukogudeaegset mittekaubaliste operatsioonide maksuseadust sisuliselt pole muudetud, vormiliselt mõned vähemad kohaldamised asutiste ja ametiisikute suhtes.

§ 10. Maks mittekaubalistelt operatsioonidelt.

Teiseks käibeliseks maksuks on maks mittekaubalistelt operatsioonidelt, mida võetakse osundatud teenustelt.

Määrus mittekaubalistelt operatsioonidelt võetava maksu kohta on avaldatud 24.veebruaril 1941.a. ENSV Teatajas nr. 21. Rakendamise määrusena on avaldatud Eesti NSV Rahanduse Rahvakomissariaadi juhend 3.aprillist 1941 nr.3 - mittekaubalistelt operatsioonidelt võetava maksu arvutamise ja tasumise korra kohta ("ENSV Teataja 1941, 40,607).

Kuna käibemaks haaras kaubalise käive, siis mittekaubaliste operatsioonide maksuga maksustatakse nagu nimigi näitab mittekaubalised käived s.o. sooritatud teenused, nagu maantee transport ja tellimiste täitmisega (telliija materjalist) saavutatud käibe summad. Kuid selle juures ei kuulu mittekaubaliste operatsioonide maksu alla mitte kõik mittekaubalised käived; (umbes 50% ei kuulu); vaid ainult osa, mis määruses sõnaselgelt loendatud. Et ei tekiks kahtlust mõninga teenuse maksustamisele kuuluvuse suhtes, sellepärast on üksikasjalikult mittekaubanduslikud käived loendatud määruse alusel antud eriväljaandes (tähestikulises järjekorras) ja juurelisatud ka maksumäär (%). (Nimestik on antud ENSV Rahanduse Rahvakomissariaadi Riigitulude valitsuse poolt).

Mittekaubaliste operatsioonide maks on formaalsete maksundusõiguslikekude normide suh-

tes sarnane käibemaksuga, peamine lahkuminek on materiaalsetes maksundusõiguslikkudes normides - maksukohustuse sisus. (maksukohustuse alused ja määr) ja maksukohuslastes (erinimes-tik).

Võrreldes mittekaubaliste operatsioo-nide maksumääre käibemaksu maksumääradega, näe-me et esimese maksumäärad on võrdlemisi ühtla-sed. Käibemaksumäärade amplituut on suhteliselt dünaamiline 1-89% kauba väljalaske hinnast, selle vastu mittekaubaliste operatsioonide maksumäärad on hoopis staatilisemad (ainult 2 liiki) 5 ja 10% üldkäivest.

§ 11. Kinomaks.

Kolmanda käibelise maksuna kehtib nõukogu-deaegne kinomaks.

Maksustamine põhjeneb nõukogudeaegsele määrusele : Määrus kinoseadmete maksustamise kohta, avaldatud 24.veebruaril 1941.a. ENSV Teatajas nr.21.

Kinomaksuolmastiku moodustab kinoline käive, mis saadud filmide linastamisel ja estraadi ettekannete puhul müüdüd pääsmetest.

Kinomaksu määr kõigub 10-30% kinode üldsissetulekutelt, kusjuures kinomaksumäär ei olene mitte nagu see loomulik oleks, kinode liigist ja linastamise aparatuuri headusest vaid kinode geograafilisest paigutusest (ühes asulas kõigil üks määr).

Ka kinomaks on formaalsetes maksundusõiguslike normide suhtes sarnane käibemaksuga.

Pärast nõukogude võimu langemist ei ole sisuliselt muudetud enamlasteaegset kinoseadmete maksu määrust.

§ 12. Kasumist mahaarvamine.

Käibelised maksud (käibemaks - maks mittekaubalistelt operatsioonidelt ja kinomaks)

on rajatud ettevõtte tegevuse esimesele tulemusele-käibelega, on seega sisuliselt primaarsed maksud.

Kasumilised maksud (kasumist mahaarvamine ja tulumaks kooperatiivsüsteemi kuuluvailt ja muilt ettevõtteil) on rajatud kasumile. Kuna kasum sisaldab ettevõtte lõpptulemust, siis võib tähendatud makse nimetada ka sekundaarseteks maksudeks, nad eeldavad primaarsete maksude olemasolu (käivet).

Kasumist mahaarvamise põhjened nõukogudeaegsele määrusele - Määrus riiklikkude majanduslikkude organisatsioonide ja ettevõtete kasumist eelarvesse mahaarvamise kohta - avaldatud 24.veebruariil 1941.a. ENSV Teatajas nr.21. Arvutamise ja tasumise korra kohta on antud "ENSV Rahanduse Rahvakomissariaadi Juhend 3. aprillist 1942.a. nr.3 riiklikkude majandusorganisatsioonide ja ettevõtete kasumist mahaarvamiste arvutamise ja tasumise korra kohta

(ENSV Teataja 1941, 40, 605).

Kasumist maha arvamine ei olnud nõukogude ajal mitte maks tavalises mõttes, vaid oli riiklike ettevõtete vabade ja vastavate riiklikkude keskasutuste poolt üleliigseteks tunnistatud summade äratõmbamine riigieelarvesse.

Vabariikliku ja kohaliku tähtsusega riiklikud tööstuslikud, põllumajanduslikud, transportlikud, kaubanduslikud, kommunaalsed ja teised ettevõtted ja organisatsioonid, kes tegutsesid majandusliku arvestuse alusel, teostasid kasumist mahaarvamisi vabariiklikku ja kohalikkudesse eelarvetesse alluvuse järgi.

Nõukogude ajal majanduselu oli rajatud plaanimajandusele. Ettevõtted, kes tegutsesid majandusliku arvestuse alusel (suuremalt osalt kõik), olid kohustatud aasta alguseks koostama tegevusplaani, milles pidi olema näidatud ettevõtte algava aasta oletatav käive, inves-

teeringud, kulud ja kasum. See oli ettevõtte nn. plaanijärgne kasum. Kui ettevõtte kasum osutus aastalõpuks tegelikult suuremaks, (samaade tootmis- ja müügi tingimuste juures), kui plaanis oli ette nähtud - siis tekkis üleplaaniline kasum. Viimase suhtes kehtisid mitmesugused soodustused. Vastav Peavalitsus Rahvakomissariaadi juures kontrollis üksikute ettevõtete plaanid ja koostas koondplaani Peavalitsusele alluvate ettevõtete suhtes, ühtlasi määras kasumist mahaarvatava summa suuruse ja teatas sellest ettevõttele.

Kasumist mahaarvamine tuli tasuda iga veerand aasta (kvartali) lõpul, maha arvamise lõplik arvestamine toimus pääle ettevõtte tegevusaruande kinnitamist (hiljemalt 20.maiks).

Kasumist mahaarvamist toimetati mitmesuguste protsendi määrade järgi - kindlat siin ei olnud, võis kõikuda 75-100, tavaliselt kõikus 90 - 96%-ni. Kasumist võis ettevõtte finantsee-

rimiseks maha arvata teatavaid summe, kui see oli ettenähtud tulude-kulude eelarves. Teiseks võis luua, vastava loa saamisel direktori fondi ettevõtte teatud kitsaste ülesannete elluviimiseks, selleks tavaliselt lubati arvata 1-5% üldkasumist, üleplaanilisest kasumist aga kuni 50%.

Nõukogudeaegne kasumist mahaarvamine kehtib ka praegu, kuid järgmiste muudatustega :

1) Kaotatud on ettevõtte kasumi jagamine plaaniliseks ja üleplaaniliseks, sest et ei kehti enam plaanimajandus nõukogudeaegses mõttes.

2) Kasumist mahaarvamist teostatakse ettevõtte poolt tegelikult saavutatud kasumilt, ettevõtte raamatupidamise andmete põhjal. Ettevõtted on kohustatud veerandaastate viisi esitama bilansid.

3) Kolmandaks on kindlaks määratud kindel määr kasumi maha arvamiseks - kõikide ettevõtete

kohta 65% ettevõtte kasumist.

4) linna isemajandatavad ettevõtted on loetud kasumist mahaarvamiste maksukohuslasteks. Peale nõukogude võimu langemist finantseeritakse linna Eesti Omavalitsuse üldeelarve tuludest. On loomulik, et kui omavalitsus ta sub kohalikkude omavalitsuste kulud, siis peab ta saama, ka nende ettevõtete tulud.

§ 13. Kooperatiiv-ettevõtete tulumaks.

Kooperatiiv ettevõtete tulumaks põhjeneb nõukogudeaegsele määrusele - Määrus tulumaksu kohta kooperatiivsetesse süsteemidesse kuuluvatelt ettevõtetelt ja organisatsioonidelt ning ühiskondlikkude organisatsioonide ettevõtetelt, avaldatud 24. veebruaril 1941.a. ENSV Teatajas nr. 21. Rakendusmäärusena on avaldatud ENSV Rahanduse Rahvakomissariaadi juhend 3.aprillist 1941.a. nr.3, Kooperatiivsetesse süsteemidesse kuuluvate ettevõtete ja

organisatsioonide ning ühiskondlikkude organisatsioonide ettevõtete tulumaksu arvutamise ja tasumise korra kohta. (ENSV Teataja 1941, 40, 606).

Maksukohuslasteks on :

- 1) Kooperatiivsete süsteemide ettevõtted ja organisatsioonid
- 2) tööstus- põllumajanduslikud segaartellid, tööduse tulude osa
- 3) ühiskondlikkude organisatsioonide majanduslikud ettevõtted
- 4) aktsiaseltsid, millele kapitalidest kuulub riigile enam kui 50 %

Maksukohuslaste loetelus äratav imestust

p.4, sest meil polnud ju ühtegi aktsiaseltsi- kõik olid riigistatud. See määrus on pärit Nõukogude Liidu sellest ajast - kui tegutsesid sääal poolriiklikud aktsiaseltsid, sellest tingitud ka paragrahvi sisu.

Tulumaksu kohuslaseks on iga eelpool

tähendatud ettevõtte või organisatsioon, kui tegutses majandusliku arvestuse alusel, omas

bilansilise raamatupidamise ja arveldusarve krediitasutises.

Maksust olid vabastatud 2 aastaks, need 1941.a. uuelts organiseeritud ettevõtted, kes töötasid ümber kohalikku toorainet või jäätmel. Muid maksust vabastamisi määruses ettenähtud ei oldud.

Maksustamise aluseks on ettevõtte kasum, millelt on kohustatud tasuma 30% tulumaksu.

Maksu tasumine toimub iga veerandaasta (kvartali) möödumisel kasumi alusel. (abiraamatute põhjal).

Lõplik maksusumma määramine aasta kohta toimub ettevõtte aasta aruande põhjal. (hiljemalt 20. aprill).

Aruannete esitamise korra suhtes, maksu laekumise jälgimise ja formaalsete maksundusõiguslike normide suhtes on kooperatiiv-ettevõtete tulumaksu määrus sarnane käibemaksuga. Kooperatiivettevõtete tulumaksu ei ole olulistel osadel senini muudetud.

3. peatükk.

EESTI VABARIIGIAEGSEID MAKSUSEADUSI KEHTIVAS MAKSUNDUSÕIGUSES.

§ 14. Üldiselt.

Eestis kehtiva õiguse määruse alusel kehtivad Eestis seadused ja määrused edasi, mis olid 21. juunil 1940.a. jõus, kuivõrd nad ei ole vastuolus saksa riigi poolt seatud korruga.

Enne Eestis kehtiva õiguse määruse avaldamist Kindralkomissari poolt, oli Ida- maa- ala määruste andmine maksude alal juba korraldatud Ida-maa-ala maksukorralduste määrusega.

Ida maa-ala maksukorralduste määrus
(Anordnung über steuerliche Massnahmen im
Ostland) allakirjutatud Ida maa-alade Riigi-
komissari poolt 18.okt.1941.a., avaldatud
"Verkündungsblatt des Reichskommissars", 31.okt.
1941.a. ja jõustunud Eesti Kindralkomissari
piirkonnas 5.dets.1941.a.

Selle määruse § 7 põhjal Kindralkomis-
sarid on õigustatud kuni maksuõiguse ühtlase
korraldamiseni andma tarvilikke määrusi. Ida
maa-ala Riigikomissari nõusolekul.

Eesti vabariigiaegse maksuseaduse keh-
testamiseks on seega vajalik Kindralkomissari
ja Ida maa-alade Riigikomissari nõusolek.
Eesti vabariigiaegne maksuseadus tuleb kohal-
dada vastava rakendusmäärusega kehtivale kor-
rale.

Muudatusi tempelmaksuseaduse
rakendamiseks.

Tempelmaksuseadus on Riigikogu poolt vastuvõetud 22. mail 1928.a. ja avaldatud Riigi Teatajas nr. 45, 28. mail 1928.a.

Tempelmaksu seadust on üksikutes osades korduvalt muudetud ja täiendatud.

Kehtivuse kaotas alates 1. jaanuarist 1941.a. (ENSV Teataja 1941,55,863).

Määrus, millega rakendamisele võeti Eesti vabariigiaegne tempelmaksu seadus, mõningate muudatustega, on alla kirjutatud 14.okt. 1941.a. Majandusdirektori poolt ja avaldatud "Tempelmaksu määruse" (Verordnung über die Stempelsteuer) nime all "Ametlikus Teatajas nr.2, 18.okt. 1941.a.

Tempelmaksuseaduse rakendamise määru-
ses sisulisi muudatusi tehti maksukohuslaste
osas. Maksukohuslust laiendati isemajandamisel
olevate riigi-, omavalitsuse ja ühiskondlikkude
organisatsioonide ettevõtetele, samuti koopera-
tiiv organisatsioonidele.

Tempelmaksu maksuolmastikud jäid sama-
deks : 1) ametlikkude paberite esitamine riigi-
ja omavalitsusasutistele ja nende ametnikkudele
ning paberite väljaandmine viimaste poolt,
2) dokumentide koostamine ja väljaandmine,
3) väärt-paberite väljaandmine omavalitsuste ja
igasuguste ühingute poolt, 4) välismaaliste
dokumentide laskmine käibesse kehtivas sea-
duses eriti määratud tingimuste kohaselt.
Kõigi nende paberite ja dokumentide ilmest on
tingitud peale muude maksundusõiguslike
järeltuste ka maksumäär.

Maksumääre on osaliselt muudetud. Alan-
datud (suhteliselt muu osaga) on maksumääre

ametasutistega ja ametiisikutega kirjavahe-
tuse osas (tempelmaksu tariif jrk. 1-12), ära-
kirjade osas (tempelm. tariif jrk.54) ning
abielulepingu ja abielu varanduse lahutamise
lepingute suhtes. Nimetatud osades on väärin-
gu ümberarvestamise aluseks : 2 krooni võrdub
ühe riigimargale, muudes osades kroon võrdub
riigimargale.

Tempelmaksu määrusega kaotati ühtne riigi-
lõiv. Tegelikult ei kehtinud ^{ühtne} riigilõiv üldse
okupeeritud Eestis, derogatio legis tacita
põhimõttel. (vt. lhk.)

§ 16. Muudatusi maalasuvate kinnisvarade
maksuseaduse rakendamiseks.

Maalasuvate kinnisvarade maksuseadus
on vastu võetud Riigikogu poolt 30.mail 1933.a.
ja avaldatud Riigi Teatajas nr. 53 1933.aastal.
Hiljem on seaduses tehtud mõningad muudatused.

Seadus kaotas kehtivuse alates 1. jaanuarist 1941. a. (ENSV Teataja 1941, 55, 863)

See seadus taaskehtestati Maal asuvate kinnisvarade maksustamise määrusega (Verordnung über die Besteuerung der ländlichen Immobilien), avaldatud Tagala Sõjategevuse Põhja Piirkonna Juhataja nimel ja nõusolekul Majandusdirektori poolt 5. detsembril 1941. a. "Ametlikus Teatajas" nr. 8.

Maksuolmastikud on jäänud endisteks : maad, hooned, vabrikud ja töökojad.

Maksukohuslaste suhtes määrus ei tee muudatust.

Maksukohustuse sisu osas on kehtestatud uued maksumäärad.

Maksustamisaluste liigitus on endine, väljaarvatud : 1) et Saaremaaga ühesungune maksumäär on kehtiv ka teistel saartel. (hindamata maade tulundusmaa maksustamise puhul). Eesti ajal moodustas omaette klassi Saaremaa

üks, teised saared kuulusid vastavate maakondadega ühel alusel maksustamisele.

2) Hoonete maksustamise alal on tööstusasutisel maksustamisealuseks ainult hindepunkt (Eesti ajal ka väärtuse rubla).

Keelatud on kinnisvara lisamaksu võtmine.

Eesti ajal võis valla volikogu määramisel võtta lisamaksu seaduses määratud piirides (seaduse § 10).

Maksusoodustuste osas, vastavalt tegelikule olukorrale, tehti täiendusi järgnevalt :

1) Maksustamisele ei kuulu peale Maal asuvate kinnisvarade maksuseaduse § 2 loendatud objektide ka maad, mis olid võetud NSVL Sõjaväe baaside alla (Määrus § 3).

2) Sõjatagajärjel täielikult või osaliselt hävinenud majapidamiste omanikke võib maksu- määraga maksust kas täielikult või osaliselt vabastada (Määrus §4.)

Kinnisvaramaks nendelt maadelt, mis nõukogude võimu poolt tükeldati või vähendati, või mille omanik on kadunud, jaotatakse maa tegelikkude kasutajate vahel vastavalt nende kasutada oleva maa suurusele, võttes seejuures arvesse ka maa headust ja liiki. (Määrus § 5, esimene lõige).

§ 17. Maksustamiskorralduse seaduse (MKS)
rakendamine kehtivas maksundusõiguses.

MKS on Riigikogu poolt vastuvõetud 18. detsembril 1931. a. ja avaldatud Riigi Teatajas nr. 1. 1932. a. Üksikutes osades hiljem muudetud. MKS kaotas kehtivuse alates 1. jaanuarist 1941. a. (ENSV Teataja 1941. a., 55, 863).

MKS sisaldab võrdlemisi laialt formaalse maksundusõiguse küsimuste käsitlemist, tea-

duses püstitatud põhimõtete kohaselt.

Vaatamata puudustele, võimaldab MKS üldseadusena, paljudest erimaksuseadustest kõrvaldada suurema osa formaalseid maksundusõiguse norme, jättes sinna vaid maksukohustust; maksuolmastikku ja maksumäära määritlevad materiaalsed õigusnormid.

MKS rakendamise alusteks kehtivas maksundusõiguses on Eestis kehtiva õiguse määрус ja Majandusdirektooriumi ringkiri maksuametitele, 31.okt. 1941.a. nr. 4/144.

MKS tuleb rakendamisele osaliselt - niivõrd kui ta vastuolus pole kehtiva maksundussüsteemiga ja kehtivate erimääruste vastavate normidega, - väljaarvatud allpool toodud erandid.

Nõukogudeaegsed kehtivad maksuseadused kohaldatakse MKS sätetele vastavalt järgmistes osades :

Vastulausete ja kaebuste esitamise tähta-

gade suhtes nii era- kui ka riigitulude sektori maksude ja trahvide alal rakendatakse MKS §§ 64, 66, 70, 72 (2 ja järgm. lõiked) 73, 74 ja 75.

Maksu- ja trahvi võlgade pikendamise, ajatamise, ülemäära makstud summade ülekandmise ja tagasimaksmise ja kustutamise kohta kohaldatakse MKS vastavaid eeskirju, kusjuures vääringusuhe on 1:1. Maksuvõlgade kustutamise ettepanekud esitatakse Maksude Valitsusele (MKS § 119. pp. 2 ja 3, ja § 120).

Sellega kehtestati vastulause ja edasikaebe tähtaegadeks 2 nädalat (nõukogude ajal 1 kuu) ja viivise protsendi määraks 1% kuus (nõukogude ajal 0,2 % päevas). Hiljem avaldatud maksumäärused vastavad neis osades MKS sätetele.

MKS sätete rakendamisel tuleb inspektori asemel lugeda maksuametijuhataja, Maksude Valitsuse direktori asemel - Maksude Büroo juha-

taja, Vabariigi Valitsuse ja Majandusministri asemel - Majandusdirektor.

Üldiselt MKS, sätted ei tule rakendamisele neis osades, kus puuduvad selleks vajalikud faktilised eeltingimused. Näit. maksukomisjonide, Maksupeakomitee, Tollipeakomitee, tolli jne. alal. (Tolli alal kehtivad saksa seadused ja määrused, maksukomisjone kehtivas maksuasutiste organisatsioonis pole.)

§ 18. Vallaseaduse^{x)} eeskujul antud mõningad määrused.

Vallaseadus (valla omavalitsuste heaks võetavate maksude osas), on antud Riigivanema poolt dekreedina 7. aprillil 1937. a., avaldatud Riigi Teatajas nr. 32 1932. aastal.

x) Käesolevas paragrahvis on igalpool "valla-seaduse" all mõeldud vallaseadust-valla-omavalitsuste heaks võetavate maksude osas.

a) Määrus valdade isikumaksu kohta
1942.a.

Määrus valdade isikumaksu kohta 1942.a.

(Anordnung über die Bürgersteuer der Landgemeinden für das Jahr 1942) on allakirjutatud Sisedirektori poolt ja avaldatud 6.juunil 1942.a."Amtsblatt"'is nr.32.

Isikumaks on põhiloomult sarnane eesti vabariigiaegse kogukonnamaksule, mida võeti valla kodanikelt 20 kuni 60 aasta vanuseni (vallaseadus, avaldatud Riigi Teatajas nr. 32 1937.a.).

Isikumaksu võetakse alates 18.a., vanuse ülempiiri pole määratud. Üle 60 -aastasi isikuid kelle kehaline töövõime on tunduvalt vähenenud ja kes ei oma iseseisvat sissetulekut, võib vallavanem oma äranägemise järgi isikumaksust vabastada (Määrus § 4 p.1.)

Maksukohuslaste kontingenti, võrreldes vabariigiaegse vallaseadusega, on määruses suurendatud. Siin on osalt saksa vastavate seaduste mõju, aga osalt ka see - et valdade maksukohuslaste arvu on tahetud hoida endisel tasemel - vaatamata nõukogudeaegsetele küüditamistele ja mobilisatsioonidele.

Isikumaksu suurus on määruses liigitatud (6, 9, 12, 18, 24 ja 30 rmk.). Vallaseaduse kohaselt liigitas maksud vallavolikogu, seadus määras maksu suuruse maksimumi (20 kr.) ning suhte kõrgema ja madalama maksusumma kohta (1:5). Isikumaksul on kõrgema ja madalama maksu suhe jäetud samaks.

Isikumaksu määrus on sarnane vabariigiaegse seadusega kaebe-, õiguskaitse-, karistus- ja sooritusmenetluse osas.

Eelmisel aastal (1941.a.) kehtis okupeeritud Eestis valdade kogukonnamaksu võtmise ja kasutamise määrus (Verordnung über die

Erhebung und Verwendung der Gemeindesteuer in dem Landgemeinden), avaldatud Majanduskirektori poolt "Ametlikus Teatajas" nr.8, 5.dets. 1941.a. valla-
See määrus oli ~~seadusele~~ veel lähedam, kui isikumaksu määrus.

b) Jalgrattamaksu määrus (Anordnung über die Fahrradsteuer) allakirjutatud sisedirektori poolt ja avaldatud "Amtsbaltt" 'is nr.32, 6. juunil 1942.a.

Määrusega on kehtestatud üle riigi ühtlane maksu suurus (Rmk.4). Vallaseaduse kohaselt määrasid vallavalitsused ise maksu suuruse, arvestades Siseministri poolt määratud ülemmääruga.

Eesti vabariigiaegne vallaseadus sisaldab peale kogukonna- ja jalgrattamaksu, ka kõigiteiste, vallaomavalitsuse poolt võetavate maksude kohta norme. Ei ole põhjust arvata, et käesoleval ajal kõiki kohalikkude omavalitsuste makse sääraste üksikute määrustega korraldama hakatakse. See on üleminekuaja nähe.

4. peatükk.

SAKSA MAKSUSEADUSTE EESKUJUL
ANTUD UUED MAKSU - MÄÄRUSED.

§ 19. Palgatulude maksu määrus.

Palgatulude maksu määrus (Anordnung über die Lohnsteuer) on avaldatud Majandus ja Transpordi direktori poolt Ametlikus Teatajas nr. 14, 19. detsembril 1941.a., hiljem avaldatud samas redaktsioonis ka "Amtsblatt" 'is nr. 2 - 1942.a. Palgatulude määrus omas retroaktiivse jõu, hakkas kehtima alates 1. dets. 1941. Samast ajast kaotasid kehtivuse NSVL Elanikkonna tulumaksu seaduse ja Elamu Kultuurmaksu seaduse Eestis kehtivad osad.

Palgatulude maksu määrus on Majandus-Transportidirektooriumi (nüüdse nimetusega Majandus-Rahandusdirektoorium) Maksude Valitsuse poolt välja töötatud, kusjuures eeskujudena on kasutatud Saksa Tulumaksu seadust (Einkommensteuergesetz) palgatulude maksustamisesse puutuvas osas ja Läti palgatulude maksu määrust, mis Lätis kehtestati juba alates 1. nov. 1941.a.

Palgatulude maksu määrus ei muuda seni kehtinuid nõukogude aegseid maksuseadusi ainult mõningates osades, vaid ta korraldab iseisvalt palgatulude maksustamist täies ulatuses. Säärase täiesti uue määruse ilmumine oli vajalik, sest palgad olid juba varem korraldatud uutele alustele, alates 1. nov. 1942., "Riiklikes ettevõtetes ja teistel majandusaladel tegutsevate omamaiste teenistujate palkade määruse" (Ametlik Teataja 41, 11, 57) alusel.

Palgatulude maksu määrusele on Majandus- ja Transpordi direktori poolt selgituseks ja osalt ka täienduseks antud :

1) Seletuskiri palgatulude maksu määruse juurde (Erläuterung zur Anordnung über die Lohnsteuer), mis avaldatud "Ametlikus Teatajas" nr.3, III osa, 10.veebr. 1942.a. ja

2) Määrus Palgatulude maksu määruse, 16.detsembrist 1941 (Amtsblatt 1942, lk.8), teostamiseks/(Erleuterung zur Durchführung der Anordnung über Lohnsteuer vom 16.Dezember 1941 ("Amtsblatt" 1942, s.48) mis avaldatud Amtsblatt'is nr.37, 29.juunil 1942.a., lühendatult nimetatakse seda määrust Palgatulude maksu määruse teostamise määruseks (Lohnsteuer-durchführungsanordnung).

Palgatulude maksustamise kohta kehtivad õigusnormid on laiali pillatud kolmes aktis. Säärane laiali pillatus on tingitud Palgatulude maksu määruse mitte täpsest normide si-

sisustamisest ja sõnastusest. Näiteks on maksukohuslase määritlemine liiga üldsõnaline : maksukohuslaseks loetakse kõik isikud, kes omavad palgatulusid (§ 1). Isikute all on mõeldud aga ainult - kõiki töövõtjaid ja töövõtja mõiste määritletakse seletuskirjas Palgatulude maksu määruse juure : Töövõtjaks loetakse isikut, kes on kohustatud arvestama tööandja juhtnõore tööviisi, koha ja aja suhtes.

Palgatulude määritlemine on Palgatulude maksu määruses liiga üksikasjaline - on loendatud üksikud palgatulude liigid ; palgatulu definitsioon on Palgatulude määruse teostamise eeskirjas (§ 2): Töötasuks loetakse kõik tulud, mis töövõtja saab teenistusvahekorra- või endisest teenistusvahekorra-ast. Nii on osad, mis oleks algmääruses kohased olnud paigutatud sisustamise määrustesse ja vastupidi. Palgatulude maksu määrus on paragrahvide arvult väikeühiksateist, haarab aga võrdlemisi suurt maksus-

tamiseala. Määruse lühisuse tõttu puudub ka sisu jaotus osadesse.

Seletuskiri palgatulude maksu määruse juure ja Palgatulude maksu määruse teostamise eeskiri on mõlemad määrused intra legam, sest mõlemad konkretiseerivad üksikasjalikult Palgatulude maksu määrust ; jõult võrdsed - sest mõlemad antud Majandus- ja Transpordidirektori poolt, õiguse üldiste põhimõtete kohaselt (lex posterior derogat legi priori) vastolude puhul jäävad kehtima Palgatulude maksu määruse teostamise määruse eeskirjad.

§ 20. Mitmesugused muud maksud.

a) Piiritusemaksu määrus

Piirituse (põletatud viina) maks põhjendub Riigikomissari poolt avaldatud määrusele (Verköndungsblatt des Reichskommissars" 20.nov. 1941 lk. 62) ja on Kindralkomissari poolt Tallinnas 25.märtsil 1942.a.Eesti maa-alal keh-

tivaks loetud alates 1.aprillist 1942.a.

("Amtsblatt" nr. 23, 1942.a.)

Selle määruse alusel ei võeta enam piirituselt ega viinalt käibemaksu vaid piiritusemaksu RM 560.-ühelt absoluutalkoholi hektoliitritilt.

Piiritusmaksule lisandub lisapiirituse maks, kui piiritusele kui põhiale lisandatakse peale vee, olulistest hulkades veel muid aineid nagu essentse ja suhkrut juurde.

Lisa piirituse maksu suurus on 50% kõigist kuludest, mis toote andmiseni jaekaupmehelt tarbijale, toote juures tekivad üle põhiale kulu, piirituse maksu ja lisapiirituse maksu. Lisapiirituse maksu kohustus tekib toote väljastamisel tehases või selle tarbimisel käitises.

b) sõjalisamaks tubakakaupadelt.

Tubakakaupadelt võetakse lisaks käibemaksule veel sõjalisamaksu Idamaa-alade Riigi-

komissari määruse põhjal "Tubaka kaupadelt võetava sõjalisamaksu määrus (Anordnung über Erhebung eines Kriegszuschlages von Tabakwaren) avaldatud "Verkündungsblatt des Reichskommissars für das Ostland" 23.dets. 1941.a. (lhk.95)

Sõjalisamaksu võetakse 50% jaemüügihinna eest. Tubaka kauba ostja maksab müüjale ühes hinnaga ka sõjalisamaksu.

Karistusmenetlus on sama, mis käibemaksul.

c) Monopolimaks soolalt.

põhjened Idamaa-ala soolamonopoli määrusele (Anordnung über das Salzmonopol des Ostlandes), mis avaldatud Ida-maa-ala Riigikomissari poolt "Verkündungsblatt des Reichskommissar für das Ostland" 19.jaan. 1942.a. (lhk. 5).

Soolatootmine ja soola sissevedu välismaalt võib toimuda ainult ametasutiste ja ettevõtete kaudu, kes selleks volitatud Riigikomissari poolt.

Sisseveetud soola igalt omakaalu kaksis-
tsentnerilt tuleb tasuda 9 Rmk. monopolimaksu.

Maksuolmastiku, maksukohuslase ja maksu-
kohustuse täitmise tingimiste suhtes kohalda-
takse tolliõiguse eeskirju.

d) Kogukondlik jookide maks.

Määrus kogukondliku jookide maksu kohta
Ida maa-alal. (Verordnung über die Einführung
einer Gemeindegetränkesteuer im Ostland), alla-
kirjutatud Ida maa-ala Riigikomissari poolt ja
avaldatud 30. aprillil 1942. a. "Verköndungsblatt
des Reichskommissars für das Ostland" (lhk. 90).
Tallinna kindralkomissari poolt avalda-
tud "Amtsblatt" 'is nr 32, 6. juunil 1942. a.

Kogukonnad on õigustatud võtma kogu-
kondlikku maksu jookidelt, mis müüakse koha
peal tarvitamiseks.

Jookideks loetakse : õlu, vein, veinitao-
lised veini sisaldavad joogid, jne.

Maks on 10% väikemüügi hinnast.

Kogukoondad on õigustatud sellekohaseid
määrusi andma Kindralkomissari nõusolekul.

Osundatud teoseid :

1. J.Vaabel, Eesti riigimaksundus-õiguse põhiprobleeme, Tartu, 1934.a.
2. J.Vaabel, Sissejuhatus finants-õigusteadusesse, Tartu 1939.a.
3. A.T.Kliiman, Administratiiv akti teooria, Tartu 1932.a.
4. Prof.A.Piip, Rahvusvahelise õiguse süsteem, Tartus, 1927.a.
5. A.Piip, Kaubandusõigus ja -protsess, Tartus, 1939.a.